

MKB Barrieres en motivatoren

op bedrijfsterein ZKD in Den Haag

Jan-Henk Welink
Gerko Brouwer
21/12/2021

Table of content

Table of content	2
1. Introductie	4
2. Doel en Aanpak	5
2.1. Doelstelling	5
2.2. Aanpak	5
2.3. Opzet van de interviews	6
3. Geïnterviewde bedrijven	7
2.4. Introductie	7
2.5. Bedrijfs grootte	7
3.3. Positie/functie van de geïnterviewden	7
3.4. Type bedrijf	8
4. Huidige afvalstromen, barrières en motivatoren	9
4.1. Introductie	9
4.2. Types of waste	9
4.3. Barrières om te scheiden	10
4.4. Motivatoren om te scheiden	10
5. Wat is er meer mogelijk	12
5.1. Meer type afvalstromen scheiden	12
5.2. Barrières om meer te scheiden	13
5.3. Motivatoren om meer te scheiden	13
5.4. Gevraagde hulp	14
5.5. Mogelijke leveranciers van hulp	16
6. Indruk van de geïnterviewden	17
7. Analyse	18
7.1. Geïnterviewde bedrijven	18
7.2. Afvalstroom, barrières en motivatoren	18
7.3. Indruk van de geïnterviewden	19
8. Conclusies en aanbevelingen	20
8.1. Conclusies	20
8.2. Aanbevelingen	20
Bijlagen	22

1. Introductie

Dit rapport maakt deel uit van het Interreg 2 Sea-project Upcycle Your Waste (UYW). Het doel van UYW is het versnellen van circulaire businesscases door MKB-bedrijven zodat afvalstromen in de pilotgebieden worden omgezet in grondstoffen op lokaal niveau. Dit wordt bereikt door het ontwikkelen en introduceren van kennis, tools en faciliteiten die het mkb en de lokale overheden in staat stellen deze transitie te maken. Voor deze upcycling worden oplossingen geïdentificeerd, geselecteerd en geïmplementeerd voor kansrijke afvalstromen van bedrijven die gevestigd zijn op de bedrijfsterreinen in partnergebieden. De partnergebieden zijn IJmond, Den Haag, Oostende, Roubaix, Kent en Norwich. Het doel van UYW is een toename van 360 mkb bedrijven die circulaire businesscases adopteren en 20% van de afvalstromen wordt ge-upcycled. Daarnaast is het doel om de capaciteiten van ondernemers, lokale autoriteiten, managers van bedrijfsterreinen in de pilotgebieden en andere van de 2 Zeeën-regio te verbeteren en circulaire bedrijfspraktijken te introduceren.

De eerste fase van het project is het identificeren van upcycling-oplossingen voor afvalstromen. Als eerste stap in deze fase worden de barrières en drijfveren voor bedrijven geïdentificeerd om afvalscheiding en het toepassen van upcycling-oplossingen te bevorderen. De barrières en drijfveren zijn globaal in kaart gebracht via wetenschappelijk onderzoek en meer specifiek door het interviewen van het MKB op de betrokken bedrijfsterreinen.

Kennis over de barrières & drijfveren die het MKB ervaart, zijn belangrijk voor het succes van het project. Door te weten bij welke barrières bedrijven hulp kunnen gebruiken om ze te overwinnen en welke drijfveren wij kunnen versterken om de kans op het realiseren van upcycle-businesscases te vergroten. Om het project de bovengenoemde doelen te laten realiseren, maken de volgende activiteiten deel uit van het UYW-project:

1. Analyse van belemmeringen, drijfveren en regelgeving voor upcycling van bedrijfsafval in het 2 Zeeën-gebied
2. Inventarisatie van afvalstromen op bedrijventerreinniveau
3. Ontwikkel circulaire businesscases voor oplossingen (processen, producten) op belangrijke afvalstromen
4. Ontwikkeling van een protocol inkoop circulaire afvalinzameling en -verwerking
5. Capaciteitsopbouw en training voor MKB circulaire afvalverwerking
6. Ontwikkeling van richtlijnen voor het versnellen van de adoptie van circulaire businesscases

In dit rapport worden de resultaten gepresenteerd van de interviews over barrières en drijfveren van het MKB op het bedrijventerrein Kerketuinen, Zichtenburg, Dekkershoek in Den Haag.

Het doel en de aanpak van de interviews naar barrières en drijfveren zijn beschreven in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 wordt algemene informatie gegeven over de deelnemende MKB-bedrijven. Hoofdstuk 4 beschrijft de uitkomst van de vragen over de huidige afvalstromen, barrières en drijfveren. De barrières en drijfveren rondom mogelijke verbetering van afvalscheiding en hergebruik staan in hoofdstuk 5 en in hoofdstuk 6 wordt de wens om betrokken te blijven bij het project weergegeven. De uitkomsten van de analyse van de interviews zijn gegeven in hoofdstuk 7. In hoofdstuk 8 zijn de resulterend in de conclusies en aanbevelingen opgenomen.

2. Doel en Aanpak

2.1. Doelstelling

Het onderzoek naar de barrières & drivers van het MKB om upcycle-oplossingen in de pilotgebieden te realiseren is drieledig, namelijk:

1. hen kennis laten maken met het UYW-project en zijn doelen;
2. bepalen wat hen belemmert of stimuleert om afval te scheiden en/of te hergebruiken;
3. deze behoeften van het MKB leren kennen is om later in het project te kunnen inzetten om zo de realisatie van het doel van het project te bevorderen.

Zoals eerder vermeld wordt dit doel bereikt door onderzoek internationale onderzoeken naar barrières en drijfveren en door het interviewen van de deelnemende MKB-bedrijven naar de barrières en drijfveren die zij ervaren in de aangewezen pilotgebieden.

2.2. Aanpak

De aanpak van dit project om de MKB te interviewen over de belemmeringen en drijfveren, kent de volgende opeenvolgende stappen:

- ontwikkelen concept vragenlijst;
- planning maken;
- lokale introductie via meerdere kanalen (bedrijfsverenigingen, bijeenkomsten, websites, folders, etc.);
- trainen van interviewers;
- in contact komen met het MKB;
- testen van de vragenlijst en de interviewers op basis van de eerste 5-10 interviews en eventueel aanpassen vragenlijst en instructie interviewers;
- het afnemen van de interviews. In veel gevallen zijn de interviews over de barrières en drijfveren gecombineerd met de afvalscans.

Door de bedrijven te bezoeken en de relevante perso(o)n(en) persoonlijk te interviewen. Kon alle relevante informatie in een keer op te halen en een indruk van het afvalmanagement te verkrijgen. Door de Corona-crisis was dit slechts deels mogelijk.

De interviews zijn gestart in maart 2020 en vielen zo goed als samen met de start van de Corona-pandemie en de eerste lock-down. Hierdoor is de aanpak gewijzigd en zijn de meeste enquêtes telefonisch of via een videogesprek afgenomen. De interview periode is verlengd met circa 6 maanden en eindigde in eind juni 2021.

Gedurende de hele periode dat de interviews zijn afgenomen, de MKB-ers druk geweest met het opvangen van de gevolgen van de Corona-crisis en was er weinig bereidheid deel te nemen aan de interviews.

2.3. Opzet van de interviews

Om het MKB te interviewen is een vragenlijst ontwikkeld met de partners. Een overzicht van deze vragen vindt u in bijlage A.

De vragenlijst begint met vragen om de kenmerken van het bedrijf en de geïnterviewden te achterhalen. De vragen gaan over het type en de omvang (in fte) van het bedrijf en de functie van de geïnterviewde. Het doel hiervan is om te kunnen bepalen of bepaalde sectoren dominant aanwezig zijn en of de antwoorden verschillen (bijvoorbeeld samenstelling afvalstroom of barrières) op basis van sector, omvang, functie van de geïnterviewde. Het resultaat staat in hoofdstuk 3.

De tweede reeks vragen is bedoeld om de huidige afvalstromen en afgedankte producten in kaart te brengen en te bepalen of deze worden gescheiden en gerecycled/hergebruikt en wat de huidige barrières en motivatoren bij het scheiden en recyclen van afvalstromen of afgedankte producten. Het doel hiervan is de huidige baseline van afvalbeheer vast te stellen. De uitkomst zijn weergegeven in hoofdstuk 4.

De derde reeks vragen heeft tot doel vast te stellen of de geïnterviewden kansen zien om meer of beter te scheiden en hergebruiken van afvalstromen of afgedankte producten en wat hen drijft of belemmert om dit te realiseren. Daarnaast is gevraagd welke hulp ze hierbij nodig hebben en van wie deze hulp zou moeten komen. Het doel van deze vragen is om erachter te komen wat er nog meer mogelijk is en hoe dat bereikt kan worden. De resultaten worden gepresenteerd in hoofdstuk 5.

De vragenlijst eindigt met feedback van de geïnterviewde of ze geïnformeerd willen worden over de uitkomst van de interviews en het project in het algemeen. De antwoorden op deze vragen worden gegeven in hoofdstuk 6.

In veel gevallen kon de vragenlijst over barrières & motivatoren worden gecombineerd met de afvalscan.

De uitkomsten van de interviews over barrières & motivatoren en afvalscan worden zowel geanonimiseerd en gebundeld per pilotgebied gerapporteerd.

3. Geïnterviewde bedrijven

2.4. Introductie

De interviews met de deelnemende MKB-bedrijven op bedrijventerrein Zichtenburg, Kerketuinen, Dekkershoek (ZKD) begon met vragen over de kenmerken van het bedrijf en de geïnterviewde. De uitkomst op de vraag naar de omvang van de onderneming staat in (paragraaf 3.1). De vraag naar de functie of positie van de geïnterviewde zijn weergegeven in paragraaf 3.2. De grootte van een bedrijf is weergegeven in het aantal werknemers, omdat dit een getal is dat meestal gemakkelijk beschikbaar is en niet als vertrouwelijk wordt beschouwd. Informatie over een type bedrijf (paragraaf 3.3) kan helpen om de drempels en drijfveren en de gescheiden afvalsoorten te verklaren of te begrijpen.

Het doel van deze vragen is om te kunnen bepalen of bepaalde sectoren dominant aanwezig zijn en of de antwoorden verschillen op basis van sector, omvang en/of functie (bijv. samenstelling afvalstroom of barrières) van de geïnterviewde.

2.5. Bedrijfs grootte

In totaal zijn 81 bedrijven met 130 locaties geïnterviewd. Van deze 81 bedrijven zijn 34 micro-MKB'ers en 30 zijn 10+-MKB'ers. Van de 10+-MKB's zijn 25 kleine bedrijven en 5 middelgrote bedrijven. Ook zijn 4 grote bedrijven (ruim 250 fte) geïnterviewd. Bij 13 bedrijven werd de grootte niet opgegeven.

bedrijfs grootte	Aantal
Micro (1 – 9 FTE)	34
Klein (10 – 49 FTE)	25
Medium (50 – 249 FTE)	5
Groot (>250 FTE)	4
Grootte niet opgegeven	13
total	81

3.3. Positie/functie van de geïnterviewden

Op antwoorden op de vraag “Wat is uw positie/functie?” staan in de onderstaande tabel. Het totaal aantal geïnterviewde bedrijven was 81, waarvan 64 vragen over barrières en motivatoren hebben beantwoord. In onderstaande tabel wordt met “eigenaar” bedoeld; de eigenaar van het bedrijf. De CEO is de persoon die het bedrijf leidt (directeur). Met “management” bedoelen we de middelste lagen van de organisatie, net onder de eigenaar of CEO. “Coördinatoren” zijn in de meeste gevallen kwaliteits- of milieucoördinatoren binnen het bedrijf.

Function	aantal 10+MKB'ers		aantal micro bedrijven	
	aantal	%	aantal	%
Eigenaar	7	23%	16	47%
Management	21	70%	9	26%
Staff functies	0	0%	4	12%
andere functies	2	7%	5	15%
Totaal	30	100%	34	100%

De functie van de geïnterviewde mensen van micro-ondernemingen zijn voornamelijk "eigenaren". Bij de 10+MKB bedrijven bleken de geïnterviewden voornamelijk managementfuncties te vervullen, wat te verwachten is in grotere organisaties.

3.4. Type bedrijf

Aan de geïnterviewden werd gevraagd: "Wat voor soort bedrijf is uw bedrijf?". De resultaten zijn hieronder gegeven. Van 1 micro- en 4 10+MKBbedrijven is de typering niet beantwoord. De gegeven antwoorden zijn ingedeeld in algemene termen zoals productie, handel, voeding (zie onderstaande tabel), met uitzondering van de garages, die als een specifieke groep binnen de autobranche werden gedefinieerd vanwege het relatief hoge aantal garages dat werd geïnterviewd op ZKD.

Type bedrijf	aantal micro bedrijven			aantal 10+MKB'ers		
	aantal	%	score	aantal	%	score
Productie	7	21%	2a	4	15%	2a
Auto branche	1	3%	4a	4	15%	2b
Kantoren	11	33%	1	3	12%	3a
Voeding	1	3%	4b	3	12%	3b
Handel	7	21%	2b	2	8%	4
Distributie en logistiek	0	0%		1	4%	5
Diverse	6	18%	3	9	35%	1
Niet opgegeven	1			5		
Totaal	34			30		

Het grootste deel van de geïnterviewde micro-ondernemingen waren kantoren en in mindere mate handels- of productiebedrijven. Onder de geïnterviewde 10+MKB's hebben een grote verscheidenheid aan soorten bedrijven aangetroffen, die gelijk zijn verdeeld over productie, autobranche, elk 15% en kantoren en voedingsbedrijven elk 12%.

4. Huidige afvalstromen, barrières en motivatoren

4.1. Introductie

Om inzicht te krijgen in de huidige afvalsituatie bij de bedrijven is hen gevraagd welke afval of afgedankte producten zij scheiden voor recycling of hergebruik. De uitkomst van deze vraag staat in paragraaf 4.2.

In paragraaf 4.3 is het resultaat gegeven van de vragen over belemmeringen en drijfveren die het MKB-bedrijven momenteel ervaren bij het scheiden en recyclen.

4.2. Types of waste

Op de vraag: "Scheidt u eventueel afval/afgedankte producten voor recycling/hergebruik (ook voor intern hergebruik of terug naar de leverancier)?" mochten de geïnterviewden elk en zoveel antwoorden geven als ze wilden. De antwoorden waren niet beperkt.

Voor micro- en 10+MKB'ers is hieronder een overzicht gegeven van de meest genoemde afvalstromen. In totaal werden door de bedrijven 124 verschillende materialen genoemd. De top 9 antwoorden (inclusief "overige") zijn weergegeven in de onderstaande tabel. Als eerste worden de antwoorden van de 10+MKB'ers vermeld, omdat de verwachting was dat deze bedrijven meer afvalstromen zouden hebben.

Materialen	keer genoemd door 10+ MKB'ers			keer genoemd door micro MKB'ers		
	rang	percentage	aantal	Rang	percentage	aantal
Oud papier/karton	1	13%	24	1	13%	36
Restafval	2	10%	17	2	12%	34
Plastics(mixed)	3	5%	9	3	6%	16
Glas	4	3%	5	5	2%	5
IJzer/staal	5	2%	4	5	2%	5
Metalen	6	2%	4	7	0%	1
One-way pallets	7	2%	4	4	4%	12
Autobanden	8	2%	3	6	1%	3
Overige		30%	54		31%	88

Oud papier/karton wordt door beide soorten bedrijven het meest genoemd. Restafval en plastic stonden voor beide bedrijfsgroottes op de tweede en derde plaats. Eenmalige pallets werden vaker genoemd door micro-ondernemingen dan de 10+MKB'ers.

Onder "Overige" werden 63 verschillende soorten materialen opgegeven door micro- en 10+ MKB'ers, zoals batterijen, remvloeistof, elektronica/apparaten, frituurolie, steen, witgoed en hout. Microbedrijven noemen olie (machine, auto's), plasticfolie, toner en printercartridges vaker dan 10+MKB'ers. "Overige" materialen worden enkel gescheiden ingezameld bij 3 bedrijven

Uit de tabel blijkt dat de top 5 voor zowel micro als 10+ MKB'ers oud papier/karton, gemengde kunststoffen, glas en ijzer/staal en metalen zijn. Deze materialen moeten wettelijk gezien, gescheiden worden ingezameld en het is economisch zinvol.

In de meeste gevallen wordt afval gescheiden en gescheiden ingezameld vanwege de wettelijke verplichting (Gevaarlijk afval bijv. batterijen) of vanwege economisch perspectief (bijv. staalschroot).

De materiaaldefinitie die door de geïnterviewden worden gebruikt, worden in veel gevallen ook gebruikt door de afvalinzamelaars en betreffen algemene afvaldefinitie. Dit geeft echter niet het volledige perspectief van deze afvalstromen weer. Bijvoorbeeld: papier/karton, dat kunnen ook dozen zijn die worden verhandeld. Als karton geen doos is, kunnen ze 'slechts' worden gerecycled. "Kunststoffen" kunnen ook weggegooide producten zijn, zoals emmers of vaten en verhandelbaar zijn. Als ze kapot zijn of niet hun oorspronkelijke vorm hebben, kunnen ze "alleen" nog maar worden versnipperd.

4.3. Barrières om te scheiden

Om een indruk te krijgen van de huidige barrières die het MKB ervaart bij het afvalscheiden, werd hen gevraagd: "Scheidt u eventueel afval/afgedankte producten voor recycling/hergebruik (ook voor intern hergebruik, of terug naar de leverancier) en zo nee: waarom niet?". De geïnterviewden konden zoveel antwoorden geven als ze wilden. De respons op deze vragen was relatief laag en staan in de onderstaande tabel.

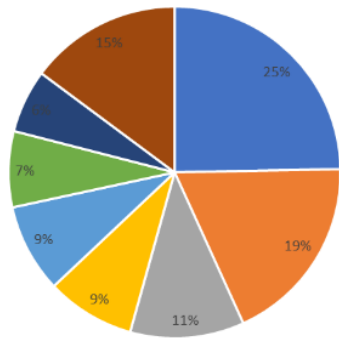
Barrières	Micro bedrijven	10+MKB'ers
Kosten	2	3
Te kleine afvalstroom	6	4
Een type afval	1	0
Geen idee	0	1

4.4. Motivatoren om te scheiden

Om erachter te komen wat de huidige drijfveren zijn voor bedrijven om afvalstroom of afvalproducten te scheiden, werd hen gevraagd: "Scheidt u eventueel afval/afgedankte producten voor recycling/hergebruik (ook voor intern hergebruik, of terug naar de leverancier)?" en waarom scheid je het?". De geïnterviewden konden zoveel antwoorden geven als ze wilden.

Why do micro companies separate this waste/discarded products for recycling/reuse? (n=81)

- Company policy
- Environment - moral obligation
- Representative
- Law
- Otherwise containers fill up too quickly
- Social responsible entrepreneurship
- Cost saving
- Others

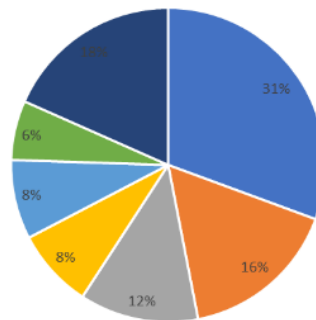
Met 'wet' bedoelden de geïnterviewden dat ze afval scheiden omdat ze denken dat ze wettelijk verplicht zijn om afval te scheiden. Met 'representatief' vinden de geïnterviewden afvalscheiding professioneel vereist voor klant en bezoekers. Met 'bedrijfsbeleid' wordt bedoeld dat er intern beleid is op afval, kostenbesparing, uitstraling en wellicht zelfs circulaire economie.

De meest genoemde drijfveren waren “bedrijfsbeleid”, “milieu-morele verplichting”, “representatief”, “maatschappelijk verantwoord ondernemen” hebben raakvlakken en geven aan dat bedrijven zich verantwoordelijk willen voelen en tonen in hun zorg voor het milieu.

Voor microbedrijven worden de motivatoren “wet” en “containers die te snel vol raken” staan op de 4e en 5e plaats het meest genoemd.

Bij de 10+MKB'ers zijn de 4e en 5e meest genoemde drijfveren respectievelijk “kostenbesparing” en “wet”. Omdat 10+ MKB'ers waarschijnlijk meer afval hebben, is 'kosten' een logische en begrijpelijke drijfveer om te scheiden en te recyclen.

Why do SME10+ companies separate this waste/discarded products for recycling/reuse? (n=49)

- Company policy
- Environment - moral obligation
- Representative
- Cost saving
- Law
- Social responsible entrepreneurship
- Others

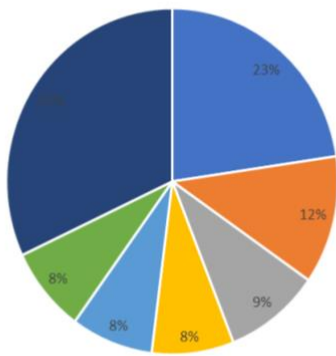
5. Wat is er meer mogelijk

5.1. Meer type afvalstromen scheiden

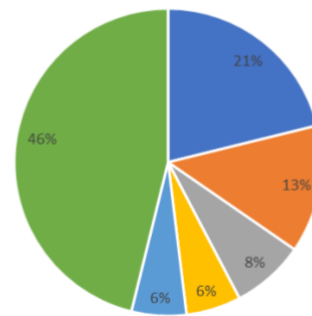
Om erachter te komen of het MKB op bedrijfsterrein ZKD kansen ziet om afval dat nu als restafval wordt weggegooid, alsnog te scheiden en hergebruikt, is hen gevraagd: "Ziet u naar uw mening meer mogelijkheden om meer afvalstromen/afgedankte producten te scheiden? En zo ja Welke?". De bedrijven konden alle afvalstromen/afgedankte producten die ze ze konden bedenken op hun bedrijf opgeven.

Er werden 20 verschillende soorten materialen opgegeven door micro-ondernemingen en 25 verschillende soorten door 10+MKB'ers. De taartdiagrammen geven een overzicht van de antwoorden per bedrijfscategorie. Om het cirkeldiagram leesbaar te houden, worden alleen antwoorden getoond met een hogere score dan 5%. Het antwoord "Geen" is niet opgenomen in het cirkeldiagram.

What more materials could be separated at micro companies (n=75)

What more materials could be separated at SME10+ companies (n=52)

■ plastics mix ■ Coffee ground ■ wood ■ Coffee cups (paper) ■ paper ■ plastic foil ■ Others

■ Plastics mix ■ Organic material ■ Coffee ground ■ Glass ■ Wood ■ Others

Op basis van het overzicht voor zowel micro (een derde) als 10+MKB'ers (bijna 50%) blijkt dat veel "overige" afvalstoffen kunnen worden gescheiden. Er zijn dus veel kleine afvalstromen die men denkt te kunnen scheiden waarbij die stroom voor de 10+MKB'ers. Groter is. Dit is, op basis van de bedrijfsomvang te verwachten.

Voorbeelden van afvalstoffen die worden genoemd met een score van minder dan 5% zijn: aluminium, bakstenen, bouwmaterialen, dozen, EPS, voedselresten, meubels, gips en paraffine. Vaker genoemde afvalstromen, zoals koffiedik en koffiebekers hadden ook onder restafval kunnen staan (op basis van de algemene afvalclassificatietermen). Dit komt omdat de bedrijven vaak de materiaalbeschrijving gebruiken die door de afvalinzamelaars wordt gebruikt (kunststof, papier/karton, textiel).

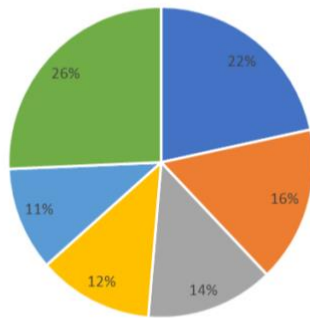
Het antwoord "geen" wordt niet getoond, maar werd elf keer door de micro bedrijven en zes keer door 10+MKB'ers opgegeven.

5.2. Barrières om meer te scheiden

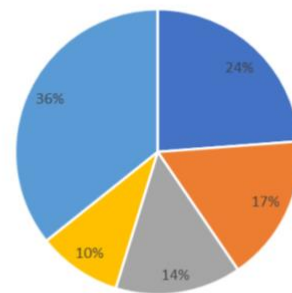
Om meer te weten te komen over de belemmeringen die bedrijven ervaren om meer te scheiden, werd hen gevraagd: "Als er meer gescheiden/hergebruikt zou kunnen worden, waarom gebeurt dat dan niet?". De antwoorden die in 10% of meer worden gegeven, worden weergegeven in de onderstaande cirkeldiagrammen.

Why is there no more waste separated at micro companies (n=74)

■ Not offered by waste collector ■ Lack knowledge ■ Too small amount of waste
■ Costs ■ Easy to put in residual ■ Others

Why is there no more waste separated at SME10+ companies (n=42)

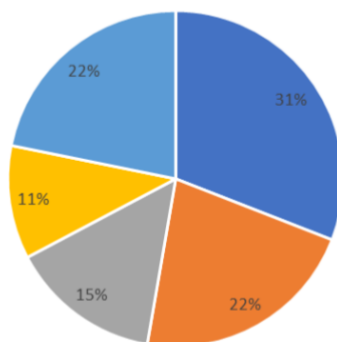
■ Not offered by waste collector ■ Costs ■ Too small amount of waste ■ Lack knowledge ■ Others

De antwoorden die voor microbedrijven "Overig" bevatten zijn: "geen belanghebbende voor het materiaal", "gebrek aan ruimte", "twijfel of het echt helpt" / "gebrek aan vertrouwen in bruikbaarheid" en "tijdgebrek". Voor 10+MKB'ers zijn dit: "gebrek aan ruimte", gebrek aan tijd, "bewustzijn" of "ervaring".

5.3. Motivatoren om meer te scheiden

Om te weten te komen wat de drijfveren van bedrijven zijn om meer afval of afgedankte producten te scheiden, werd aan het mkb gevraagd: "Wat zouden voor u/uw bedrijf redenen zijn om meer afvalstromen/afgedankte producten te scheiden/hergebruiken?".

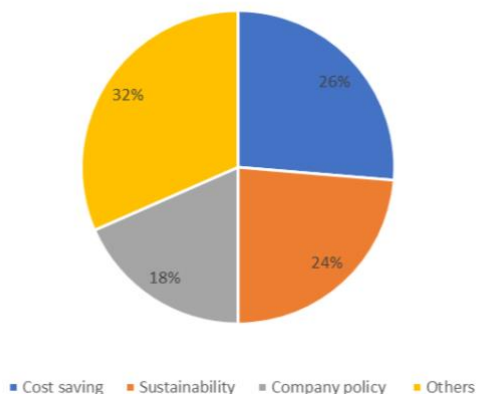
What would be reasons to separate more waste at micro companies (n=55)?

■ Cost saving ■ Sustainability ■ Company policy ■ Representative ■ Others

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de door geïnterviewden van 10+MKB'ers genoemde motivatoren.

What would be reasons to separate more waste at SME10+ companies (n=38)?

De drijfveren die door micro-ondernemingen worden genoemd, verschillen niet zo veel van die welke door 10+KMO's worden genoemd. De belangrijkste drijfveren om meer te scheiden zijn voor zowel micro- als 10+MKB'ers; "bedrijfsbeleid," "milieu/morele verplichting" en "representatief", hoewel ze percentages enigszins verschillen. "Kostenbesparing" lijkt iets belangrijker te zijn voor micro-ondernemingen dan voor 10+MKB'ers.

Microbedrijven vinden "representatief" (11%) belangrijker dan voor 10+MKB'ers (5%) en dus niet weergegeven in het taartdiagram).

Onder de antwoorden onder 'Overig' noemden micro-ondernemingen: "meer ruimte creëren in de restafvalbak", "toegang hebben tot passende infrastructuur" en "eenvoudigere verwerking".

De antwoorden van meer dan 10+MKB'ers waren bijvoorbeeld "representatief", "toegang tot geschikte infrastructuur" en "kennis".

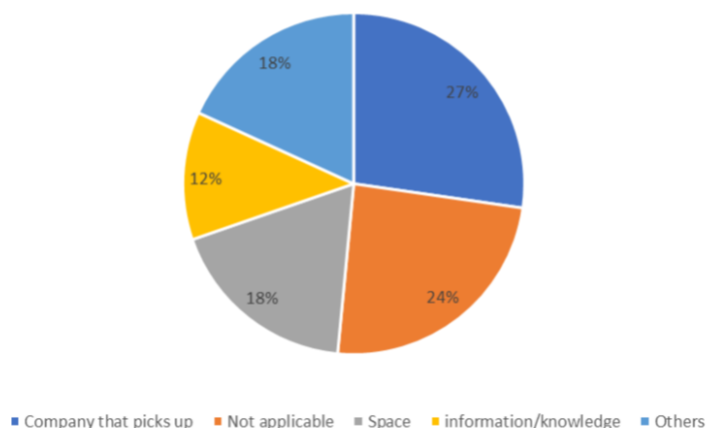
5.4. Gevraagde hulp

Om te bepalen of hulp op prijs wordt gesteld en welke hulp dit dan zou moeten zijn, is aan de bedrijven gevraagd: Wat heeft u/uw bedrijf nodig om meer afvalstromen/ afgedankte producten te scheiden?

Om de grafieken leesbaar te houden, zijn alleen de antwoorden getoond die hoger scoren dan 10%. Sommige bedrijven gaven met het antwoord "niet van toepassing" aan dat ze geen (extra) hulp nodig hebben.

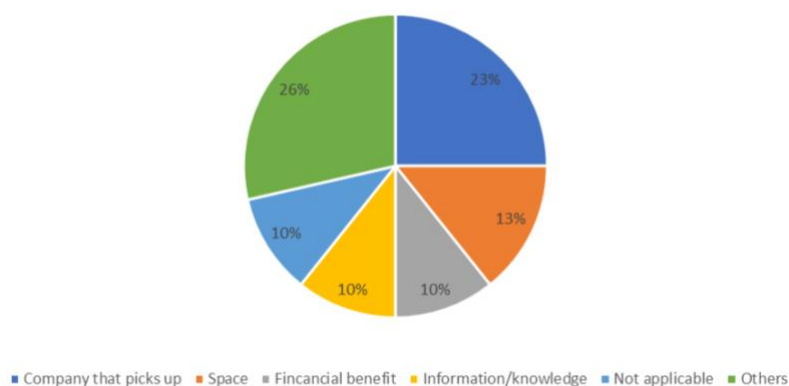
Het eerste cirkeldiagram geeft de antwoorden weer van de geïnterviewden van micro-ondernemingen.

Additional support or services micro companies need to separate waste further (n=33)

De onderstaande taartdiagram geeft een overzicht van de antwoord van de geïnterviewden van 10+MKB'ers.

Additional support or services SME10+ companies need to separate waste further (n=31)

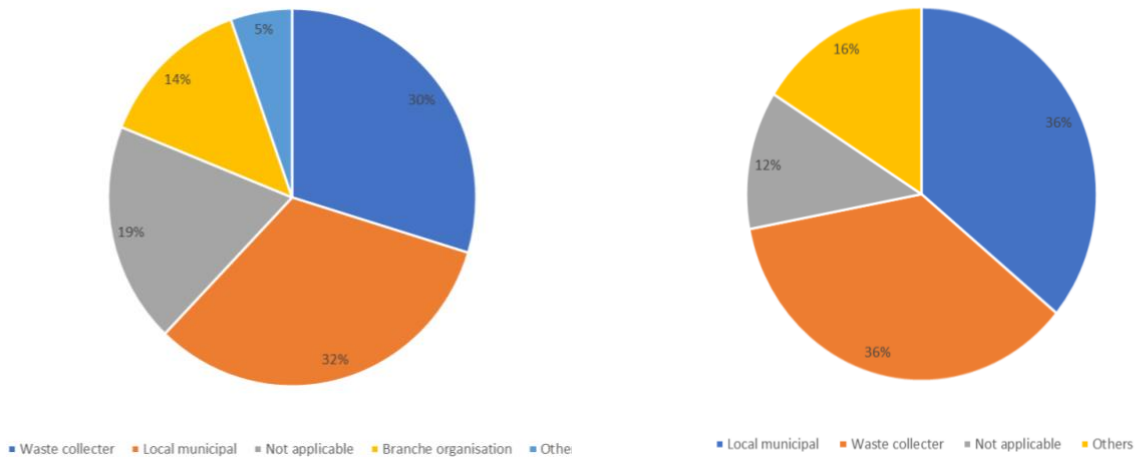

Micro-ondernemingen noemden ongeveer 2½ keer vaker "niet van toepassing" dan 10+MKB'ers. Dit zou kunnen worden verklaard doordat micro-ondernemingen kleinere hoeveelheden afval hebben en daarom vinden dat hulp voor meer afvalscheiding niet nodig of de tijd en moeite waard is. Zowel micro- als 10+MKB bedrijven noemen "bedrijf dat het oppikt", "ruimte" en "informatie/kennis" als belangrijkste leveranciers van hulp. 10+MKB'ers noemden ook "financieel voordeel" bij de beantwoording van hun hulpvraag.

5.5. Mogelijke leveranciers van hulp

In paragraaf 5.4 zijn de antwoorden op de vraag “Wat heeft u/uw bedrijf nodig om meer afvalstromen/afgedankte producten te scheiden?” weergegeven. Om te weten wie die hulp zou moeten leveren, werd hen gevraagd: “wie zou deze hulp moeten bieden?” Om de grafieken leesbaar te houden, zijn alleen de antwoorden met een score van 10% of meer getoond.

Who should provide help to micro companies? (n= 37) Who should provide help to SME10+ companies? (n= 25)

Bedrijven in Nederland zijn wettelijk verplicht een afvalinzamelaar inhuren om hun afval op te halen en te verwerken. Regionale milieubeschermingsinstanties zijn betrokken bij de vergunningverlening, controle en handhaving. Desalniettemin werden gemeenten door zowel micro- als 10+MKB'ers in gelijk percentage genoemd als de organisatie die hulp zou moeten bieden. In beide bedrijfscategorieën werden in min of meer gelijke percentages ook de afvalinzamelaars opgegeven. Microbedrijven hebben in 14% van de gevallen brancheorganisatie genoemd als organisatie om hulp te verlenen, terwijl deze organisaties niet door 10+MKB'ers worden genoemd.

De lokale gemeente als meest genoemde hulpbron, naast afvalverwerkers is opmerkelijk, en laat zien dat sommige bedrijven de regels voor afvalinzameling niet kennen immers die is niet de verantwoordelijkheid van de lokale gemeenten.

6. Indruk van de geïnterviewden

Om meer te weten te komen over de acceptatie van het project bij de deelnemende bedrijven werd hen gevraagd:

- Heeft u vragen, opmerkingen of aanvullingen?
- Mogen wij u op de hoogte houden van de resultaten en de voortgang van het project?
- Wilt u nieuwsbrieven ontvangen met informatie over evenementen, updates, voortgang etc.?

Ongeveer 25% van de geïnterviewden heeft deze vragen beantwoord. De meeste antwoorden waren ideeën of vragen over extra mogelijkheden voor afvalscheiding en er werd vaak aangegeven dat men benieuwd was naar de resultaten van het project. Een paar voorbeelden:

- Alles is duidelijk. Wil graag af van de kosten van kartonverwerking! Vind je het hergebruik hiervan een leuke bijkomstigheid?
- Oplossingen mogen niet meer ruimte innemen dan de bestaande containers.
- Voor kleine bedrijven met weinig afval is het vaak duur of onhandig om een contract voor afvalscheiding af te sluiten. Het zou een idee kunnen zijn voor de gemeente om ondergrondse afvalcontainers in de buurt te plaatsen.
- Vraagt zich af in hoeverre de gemeente hier iets aan kan doen. Gaat het meer om afspraken tussen gemeente & incassodiensten?
- Wat wordt de volgende fase van het project?
- Zou graag gecontacteerd willen worden als kostenbesparing mogelijk is.

71% van de micro-ondernemingen en 63% van de 10+MKB'ers wilden op de hoogte gehouden worden over het project. De meesten willen ook de nieuwsbrief ontvangen.

7. Analyse

7.1. Geïnterviewde bedrijven

Hoofdstuk 3 laat de omvang en het type bedrijf zien en de functie van de geïnterviewde in de bedrijven gevestigd op het Haagse ZKD bedrijventerrein. De reden om dit te onderzoeken is om te achterhalen of bepaalde sectoren dominant aanwezig zijn en of de antwoorden verschillen op basis van sector, omvang en/of functie (bijv. samenstelling afvalstroom of barrières) van de geïnterviewde.

De micro-ondernemingen vormen de grootste groep binnen de geïnterviewde MKB-bedrijven. Deze groep werd gedomineerd door kantoren en in mindere mate handels- of productiebedrijven. De geïnterviewde van de 10+MKB'ers hadden een grote variëteit in type bedrijven en zijn gelijk verdeeld over productie, autobranche en kantoren en voedingsbedrijven.

Van de micro-ondernemingen waren de meeste geïnterviewden de eigenaar. Van de 10+MKB'ers waren de managers het meest vertegenwoordigd.

7.2. Afvalstroom, barrières en motivatoren

Op basis van de gegeven antwoorden van de geïnterviewde bedrijven blijken papier/karton, kunststof en hout en in mindere mate glas, ijzer/staal, metaal en eenmalige pallets de meest gescheiden stromen te zijn. De rangorde en percentages van genoemde afvalstromen verschillen niet veel tussen micro- en 10+MKB'ers. Ook restafval werd vaak genoemd. De gegeven antwoorden waren te verwachten, omdat het gaat om de meest voorkomende afvalstromen die bij het MKB worden gegenereerd, gescheiden en gescheiden moeten worden ingezameld.

Opvallend is dat er geen sprake is van verspilde producten, zoals flessen, kartonnen dozen, kratten, emmers of vaten, behalve (eenmalige) pallets. Dit zou kunnen worden verklaard doordat ondernemers niet weten dat deze (afval)product nog steeds waardevolle producten/grondstoffen zijn als tweedehands product of omdat ze verhandelbaar zijn en economische waarde hebben.

Als karton bijvoorbeeld zijn oorspronkelijke vorm nog heeft en een schone en herbruikbare doos is, kan het worden verkocht om zo inkomsten genereren in plaats van te betalen voor recycling. Kunststoffen kunnen een emmer of vat zijn, die ook handelswaarde hebben. De uitkomst geeft aan dat de meeste bedrijven bij afval denken in termen van kosten, kosten van "afval" en "recyclebaar afval" en niet in termen van waarde van producten of waardevolle afvalstoffen.

Bij het MKB ligt de focus op de core business van het bedrijf en niet op marktkansen van (afval)producten of afvalstoffen. Als ze bewust zouden kunnen worden gemaakt van handels- of zakelijke kansen, zouden ze veel afval(producten) en geld kunnen besparen.

Veel verschillende afvalstromen werden genoemd als afvalstromen die meer gescheiden kunnen worden. De meest genoemde stromen zijn plastic, koffiedik en organische materialen. Andere materialen, in percentages hoger dan 5%, zijn hout, glas, papier, koffiekopjes. Het aandeel andere materialen, zoals aluminium, bouwmaterialen, dozen, EPS, voedselafval, bakstenen, meubelen, gips en paraffine, die in minder dan 5% van de gevallen werden genoemd, maakten voor micro-ondernemingen 32% en voor 10+MKB'ers bijna 50%

van het totaal uit. Als bedrijven in staat zijn om zoveel afvalstromen te inventariseren, mag worden verwacht dat de geïnterviewden goed op de hoogte zijn van hun afvalstromen.

Het feit dat plastic, organische materialen en koffiedik zo vaak wordt genoemd, zouden erop kunnen wijzen dat ze op de hoogte zijn van de discussies in de media en openstaan voor betere oplossingen.

Aangezien de bovenstaande materialen het meest worden genoemd, moeten deze materialen en producten de eerste prioriteit hebben om potentieel voor upcycling te vinden.

Veel micro-ondernemingen geen contract aan met een afvalinzamelaar, terwijl ze dat wel wettelijk verplicht zijn. De reacties hierbij was dat zelf afvoeren veel makkelijker en goedkoper is.

De meest genoemde barrières voor scheiding waren “te weinig afval” en “kosten”. Genoemde drempels om niet meer afval te scheiden zoals “niet aangeboden door afvalophaler” en “te weinig afval” maar ook “gebrek aan kennis” en “kosten” werden in bijna gelijke percentages gegeven door micro als door 10+ MKB'ers. Het verschil is dat "gebrek aan kennis" belangrijker is voor micro-ondernemingen, waar "kosten" belangrijker zijn voor meer dan 10+MKB'ers.

De meest genoemde drijfveren voor afvalscheiding zijn duurzaamheid, representatief en bedrijfsbeleid (samen ruim 60%) en kostenbesparing. Minder genoemde chauffeurs zijn "de wet", "kostenbesparing" en "containers te snel vol". De huidige drijfveren wijken wat af van de meest genoemde drijfveren voor het scheiden van meer afval. Het verschil is dat kostenbesparing een veel belangrijkere driver is voor toekomstige scheiding dan in de huidige situatie. Dit kan betekenen dat bedrijven de toenemende verantwoordelijkheid, de morele verplichting voelen om bij te dragen aan het verbeteren van het milieu door meer afvalstromen te scheiden en te laten hergebruiken, recyclen of upcyclen.

De top 3 antwoorden over welke soort hulp de geïnterviewde nodig hadden was “een bedrijf dat oppikt”, “ruimte” en “informatie/kennis”. De hulp zou moeten worden geleverd door afvalinzamelaars en gemeenten. Micro-ondernemingen noemden ook brancheorganisaties als hulpverleners.

Het lijkt logisch dat afvalinzamelaars worden gezien als hulpverleners (wettelijk verplicht). Aan de andere kant zijn de genoemde barrières voor meer scheiding zoals, “niet aangeboden”, “te kleine hoeveelheid” en “kosten”, het soort antwoorden die een afvalinzamelaar had kunnen geven om niet meer te gaan/kunnen/willen scheiden. Daarom zijn in waarschijnlijk nagenoeg gelijke percentages gemeenten genoemd als hulpverleners. Het zou er ook op kunnen wijzen dat de hulp die van afvalinzamelaars wordt verwacht, niet wordt gegeven en dat men deze hulp van de gemeenten verwacht.

Uit dit feit dat dit antwoord is gegeven mag ook blijken dat kennis (over afvalwetgeving) bij het MKB ontbreekt. Gemeenten hebben namelijk geen wettelijke verplichting om bedrijven bij te staan bij hun afvalproblematiek. Dit is de taak van de regionale vergunning- en handhavinginstanties.

7.3. Indruk van de geïnterviewden

Ongeveer 60 tot 70% van de geïnterviewde bedrijven wilde op de hoogte gehouden worden van de voortgang en resultaten van het project en ongeveer de helft wilde een nieuwsbrief ontvangen.

8. Conclusies en aanbevelingen

8.1. Conclusies

Veel stromen zijn al gescheiden en worden gescheiden ingezameld. Gezien de gegeven lijst met ook kleinere, afvalstromen, weten bedrijven redelijk goed welke afvalstromen zij hebben.

Er zijn veel kleine afvalstromen. De bedrijven vinden dat ze te weinig ruimte hebben om te scheiden, daarnaast geven ze aan de kennis te missen om hierin verbetering te brengen. Ook eventuele kosten worden als belemmering ervaren om te willen scheiden.

Op basis van de gegeven drijfveren "bedrijfsbeleid", "maatschappelijk verantwoord ondernemen" (vermeld in circa 60% van de antwoorden) vinden MKB-ers het belangrijk om op een milieuverantwoorde manier met afval om te gaan. Deze aspecten spelen ook een belangrijke rol als driver voor toekomstige verbeteringen. "kosten" worden ook genoemd als een belangrijke drijfveer om juist wel de afvalscheiding te verbeteren. Dit is opmerkelijk omdat ze ook worden genoemd als barrière voor het scheiden van afval.

Het gemiddelde bedrijf ziet alleen afval. Omdat er in de genoemde afvalstromen (behalve pallets) geen afval "producten" worden genoemd, kan worden geconcludeerd dat veel ondernemers, afval niet van waardevolle grondstof/product kunnen onderscheiden. Het ontbreekt hen aan tijd om zich in de materie te verdiepen of informatie in te winnen over hergebruik/besparing en verdien-mogelijkheden van afval en soms ook afval.

Er is vooral hulp nodig bij het scheiden en opslaan van meer afvalstromen, het beschikbaar stellen/maken van meer ruimte of het geven van voorlichting over afval, afvalscheiding en verwerking. Vooral voor 10+MKB'ers wordt ook aangegeven dat financiële hulp welkom is. Hulp moet vooral worden gegeven door de afvalophaler en de gemeente. Micro-bedrijven noemen ook "brancheorganisatie" als hulpverlener.

De afvalinzamelaar/-verwerker speelt een belangrijke rol. Ondernemers weten welke stromen ze hebben. Kleinere stromen worden niet gescheiden ingezameld en verwerkt door de afvalverwerker. Tegelijkertijd wordt de afvalinzamelaar gezien als een belangrijke speler in het verbeteren van het afvalbeheer. Zij verwachten van hen advies en een aanbod om de verwerking van afvalstromen te verbeteren.

Hoewel de gemeente geen juridische rol heeft bij het afvalbeheer van bedrijven, wordt zij toch genoemd als hulpverlener en kennisgever. Er is duidelijk draagvlak voor het UyW-project, waar deze interviews deel van uitmaken. Dat blijkt ook uit het feit dat de meerderheid van de ondervraagde ondernemers graag op de hoogte gehouden wordt van de voortgang en uitkomsten.

8.2. Aanbevelingen

Ondernemers lijken tijd en kennis te missen om zelfstandig hun scheidingspercentage en afvalbeheer te verbeteren. Met specifieke achtergrondkennis en ondersteuning kunnen de gesignaleerde belemmeringen waarschijnlijk adequaat worden opgelost. Hulp van afvalverwerkers lijkt beschikbaar voor zover het gaat om de verwerking van grootschalige afvalstromen waarvoor bestaande infrastructuur beschikbaar is. Specifieke wensen voor

kleinere stromen lijken om commerciële redenen door hen moeilijk te vervullen. Er zijn dus mogelijkheden om deze stromen specifiek te benaderen en alsnog te scheiden en verwerken.

De geïnterviewden lijken inzicht te hebben in hun afvalstromen, en de wil te hebben om verder te scheiden. De vraag is er ook, maar er is een gebrek aan inzicht, kennis en hulp om dit adequaat uit te voeren, zoals de kennis van specifieke verwerkers of het collectief laten incasseren.

Het UyW-project richt zich op het verstrekken van kennis over afvalwetgeving, het verbeteren van afvalscheiding, hergebruik en eventueel upcycling en het benaderen van afval als grondstof. Via het project kunnen specifieke hulpvragen van ondernemers worden geïdentificeerd en geadresseerd. De afvalstroomanalyse kan worden gebruikt om specifiek de mogelijkheden te identificeren voor het besparen van afvalstromen, het verbeteren van de scheiding en het eventueel ontwikkelen van gezamenlijke verwerkingsmogelijkheden.

Bijlagen

Bijlage A : Vragenlijst over barrières & motivatoren

1. Wat is uw functie ?
2. Wat is de grootte van uw bedrijf (FTE)?
3. Wat voor soort bedrijf is uw bedrijf?
4. Scheidt u afval/afgedankte producten voor recycling/hergebruik (ook voor intern hergebruik, of terug naar de leverancier)?
 - a. Zo ja, welke soorten afval?
 - b. en waarom scheid u het?
 - c. Zo nee, waarom niet?
5. Ziet u, naar uw mening, meer mogelijkheden om meer afvalstromen/afgedankte producten te scheiden? Welke?
 - a. Zo ja, als er meer gescheiden/hergebruikt zou kunnen worden, waarom wordt dat dan niet gedaan?
6. Wat zijn voor u/uw bedrijf redenen om meer afvalstromen/afgedankte producten te scheiden/hergebruiken?
7. Wat heeft u/uw bedrijf nodig om meer afvalstromen/afgedankte producten te scheiden? En wie kan/moet u daarbij behulpzaam zijn?
8. Heeft u vragen, is alles duidelijk?
9. Heeft u vragen, opmerkingen of aanvullingen?
10. Mogen wij u op de hoogte houden van de resultaten van het onderzoek en de voortgang van het project?